

Stichting Pensioenfonds Koninklijke Cosun

Verklaring inzake de beleggingsbeginselen

I. Doelstelling

Inleiding

In artikel 145 van de Pensioenwet is opgenomen dat de Actuariële en bedrijfstechnische nota een verklaring inzake beleggingsbeginselen ('Verklaring') bevat. Deze Verklaring beschrijft de uitgangspunten van het beleggingsbeleid van het Fonds ten behoeve van de (gewezen) deelnemers van het Fonds. De uitgangspunten worden door het bestuur vastgesteld.

Wijziging van deze Verklaring

De in deze Verklaring behandelde onderwerpen zijn voortdurend onderwerp van discussie, binnen het Fonds en daarbuiten. Het Fonds zal deze Verklaring daarom periodiek herzien na iedere belangrijke wijziging van het beleggingsbeleid. Nieuwe inzichten zullen in deze Verklaring worden opgenomen.

Duurzaam pensioenstelsel

De rechten en plichten van de bij het Fonds aangesloten werkgevers en werknemers, zoals de te betalen premies en op te bouwen pensioenaanspraken, zijn omschreven in het pensioenreglement en de actuariële en bedrijfstechnische nota. Betaalbaarheid in combinatie met de wens tot toeslagverlening te kunnen overgaan vergt een voldoende hoog rendement op het belegd vermogen. Dit vereist het voeren van een consequent langetermijn beleid binnen het vastgestelde risicoprofiel van het Fonds.

Doelstelling beleggingsbeleid

Doelstelling van het beleggingsbeleid van het Fonds is het behalen van een maximaal langetermijn rendement ten behoeve van de (gewezen) deelnemers in het Fonds. Het bestuur bepaalt welke risico's het Fonds bereid is daarbij te nemen, met inachtneming van de opbouw van het deelnemersbestand, de vereiste solvabiliteit en het niveau van de pensioenpremie.

Op basis van grondige economische analyses en een integraal financieel en risicobeleid worden in het beleggingsproces strategische (meerjaren) en jaarlijkse beleggingsplannen opgesteld en uitgevoerd. Hiermee wordt een samenhang gerealiseerd tussen het beleggingsbeleid en de overige financiële sturingsinstrumenten.

Bij de uitvoering van het beleggingsplan wordt voldoende spreiding in de beleggingen gerealiseerd en wordt steeds rekening gehouden met het risicoprofiel van de totale portefeuille in relatie tot de verplichtingenstructuur. Vooraf wordt bepaald welke afzonderlijke beleggingscategorie, beleggingsinstrument of beleggingstechniek wordt uitgesloten. Het Fonds weegt telkens expliciet af of het gebruik van de aan de beleggingen verbonden zeggenschapsrechten kan bijdragen aan de realisatie van de beleggingsdoelstelling.

Het Fonds heeft het vermogensbeheer volledig uitbesteed.

Het bestuur ziet erop toe dat de kosten die verband houden met het beleggingsbeleid redelijk en proportioneel zijn.

II. Organisatie

Beleggingsproces

Onder beleggingsproces wordt verstaan het geheel van regels dat toeziet op de voorbereiding en de uitvoering van het beleggingsbeleid en het beheer van de beleggingen.

Rol bestuur en beleggingsadviescommissie in beleggingsproces

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor het gehele beleggingsproces, en neemt beslissingen van beleidsmatige en strategische aard. Deze beslissingen worden voorbereid door de beleggingsadviescommissie. Het daadwerkelijk beleggen van de beschikbare gelden heeft het bestuur opgedragen aan de fiduciair manager die belast is met de dagelijkse uitvoering van het beleid.

Rapportage en verantwoording

De fiduciair manager brengt iedere maand verslag uit aan het bestuur over de wijze waarop het beleggingsplan wordt uitgevoerd en over de behaalde beleggingsresultaten.

Het bestuur legt ieder jaar in de jaarrekening en het jaarverslag verantwoording af over het gevoerde beheer van het pensioenvermogen en geeft inzicht in de financiële positie van het Fonds.

Integraal financieel- en risicobeleid

Het Fonds geeft op integrale wijze, met inachtneming van de beperkte sturingsinstrumenten waarover het Fonds beschikt, inhoud aan het financiële- en risicobeleid van het Fonds. Hierbij bestaat een functioneel onderscheid tussen sturing (ex ante risicomangement), risk control en (intern) toezicht. In het kader van de sturing wordt het beleggingsbeleid periodiek, met een jaarlijkse update, in samenhang met de overige financiële sturingsinstrumenten geanalyseerd tegen de achtergrond van verschillende economische scenario's.

Beleggingsplannen

Het Fonds maakt onderscheid tussen het strategisch meerjarenplan beleggingen en het jaarplan beleggingen. Het bestuur stelt de beleggingsplannen vast.

Strategisch meerjarenplan beleggingen

Het strategisch meerjarenplan beleggingen neemt als uitgangspunt de relatie tussen de bezittingen en de verplichtingen van het Fonds. Het bevat de belangrijkste beleggingskeuzes die het Fonds moet maken, te weten:

- a. de gewenste vermogenssamenstelling ('strategische allocatie') naar beleggingscategorieën. Het risicoprofiel van deze vermogenssamenstelling wordt geanalyseerd in het licht van alle rechten en verplichtingen op Fondsniveau, zowel op korte als op lange termijn;
- b. de rendementsdoelstelling per beleggingscategorie, tot uitdrukking gebracht in één of meer vergelijkingsmaatstaven ('benchmarks');
- c. in hoeverre het Fonds bereid is de feitelijke beleggingsportefeuille (tijdelijk) te laten afwijken van de strategisch gewenste portefeuille;
- d. het valutabeleid.

Jaarplan beleggingen

Het jaarplan beleggingen zet uiteen op welke wijze het Fonds in het desbetreffende jaar uitvoering zal geven aan het strategisch meerjarenplan beleggingen.

Deskundigheid

Het Fonds draagt er zorg voor dat het in alle fasen van het beleggingsproces beschikt over de deskundigheid die vereist is voor:

- een optimaal beleggingsresultaat;
- een professioneel beheer van de beleggingen; en
- de beheersing van de aan beleggingen verbonden risico's.

Scheiding van belangen

Bij de uitvoering van het jaarplan beleggingen wordt gewaakt voor belangenverstrengeling. Met het oog daarop zijn o.m. bestuur en medewerkers van het Fonds gebonden aan een gedragscode. Bij het aangaan van uitbestedingsrelaties wordt getoetst of de externe partijen ook een gedragscode naleeft die vergelijkbaar is met de gedragscode van het Fonds.

Markt-, krediet- en operationeel risico

Voor de generieke sturing van het mismatchrisico zijn de 'exposures' naar de strategische assets in de beleggingsportefeuille van groot belang. Specifieke sturing op marktrisico's vindt plaats met behulp van onder andere standaarddeviatie, tracking error en 'value at risk' (VAR)-methodieken. Voor kredietrisico's wordt gewerkt met exposure limieten en credit ratings. Voor de beheersing van operationele risico's is een aantal maatregelen geïmplementeerd waaronder bevoegdhedenregeling, uitwijkbeleid en incidentenmanagement.

III. Uitvoering

'Prudent person'

Bij de uitvoering van het beleggingsplan staat de 'prudent person'-regel centraal. De 'prudent person'-regel rust op de volgende pijlers:

- deskundig vermogensbeheer;
- de activa worden belegd in het belang van de (gewezen) deelnemers;
- de activa worden zodanig belegd dat de veiligheid, de kwaliteit, de liquiditeit en het rendement van de portefeuille als geheel wordt gewaarborgd;
- dit betekent dat het risico- en rendementsprofiel van de totale portefeuille steeds afgestemd moet zijn op een voldoende spreiding (diversificatie).

Beleggingsvrijheid

Het Fonds beoordeelt elke belegging zuiver op grond van risico-, rendements-, kosten- en ESG-overwegingen. Volgens de 'prudent person'-regel is daarbij op voorhand geen enkele afzonderlijke beleggingscategorie, beleggingsinstrument of beleggingstechniek uit te sluiten, omdat steeds wordt gekeken naar het effect van de belegging op de totale portefeuille in relatie tot de verplichtingenstructuur. Het Fonds beoordeelt middels investment cases of een beleggingscategorie investeerbaar is voor het Fonds en, indien investeerbaar, met welke doelstelling, restricties, en richtlijnen.

Het Fonds wil als belegger noch anderszins een zodanige verantwoordelijkheid aanvaarden voor een ondernemingsactiviteit dat daaruit een niet beoogde verplichting tot additionele vermogensverstrekking kan voortvloeien.

Grenzen aan beleggingsvrijheid

Het Fonds werkt niet mee aan een beleggingstransactie die op grond van het internationale recht, verboden is. Het uitsluitingsbeleid is verder toegelicht in hoofdstuk IV 'Maatschappelijk verantwoord beleggen'.

Strategische Allocatie

De strategische asset allocatie geeft aan voor welk percentage de verschillende assetcategorieën in de totale portefeuille worden opgenomen. De portefeuille bestaat uit een Matchingportefeuille en een Returnportefeuille:

Beleggingsmix	Min	Norm	Max
Matchingportefeuille	45%	55%	65%
Returnportefeuille	35%	45%	55%

De matchingportefeuille is ingericht met vastrentende beleggingen die als doelstelling hebben de karakteristieken van de verplichtingen te reproduceren. Ten behoeve van het repliceren van deze karakteristieken van de verplichtingen wordt een voorkeur gegeven aan beleggingen die een duratie hebben, echter beleggingen die voldoen aan de hieronder gestelde criteria (zoals geldmarktfondsen en meer renderende vervangende alternatieven hiervoor) zonder noemenswaardige duratie zijn niet per definitie uitgesloten. De volgende criteria worden gesteld aan beleggingen/beleggingscategorieën om opgenomen te worden in de matchingportefeuille:

- De beleggingscategorie dient een vastrentende waarde categorie te zijn waarbij het moment waarop betalingen plaatsvinden zeker moet zijn en het risico op wanbetaling zeer klein moet zijn;
- Om het risico op wanbetaling te beperken dienen instrumenten in de matching portefeuille minimaal een investment grade beoordeling te hebben;
- De beleggingscategorie dient in Euro te zijn.

De matchingportefeuille bestaat uit (niet limitatief) staatsobligaties, swaps, NL Woninghypotheken, Staatsgegarandeerde leningen en investment grade bedrijfsobligaties. De returnportefeuille bestaat uit beleggingen die niet meetellen voor de rente-afdekking. Dit zijn (niet limitatief) aandelen ontwikkelde markten, aandelen opkomende markten, obligaties opkomende landen, hoogrentende obligaties en onroerend goed.

De invulling van de matching en returnportefeuille (bijvoorbeeld de normweging naar aandelen ontwikkeld) ligt vast in het jaarplan beleggingen. Inclusief de bandbreedtes per beleggingscategorie en de wijze waarop wordt geherbalanceerd.

Vanaf 1 januari 2023 geldt een volgende (strategische) indeling van deze portefeuilles:

	Categorie	Min 2023	Norm 2023	Max 2023
Matching	QIF-portefeuille	15%	22%	45%
	Bedrijfsobligaties Euro	7%	19%	30%
	Hypotheken	9%	14%	19%
	Money market	0%	0%	10%
	Totaal	(soft trigger 50%) 45%	55%	(soft trigger 60%) 65%
Return	Aandelen		25%	
	Ontwikkeld	6%	11%	16%
	Private Equity	1%	3%	6%
	Opkomend	4%	6%	8%
	Infrastructuur	3%	5%	7%
	Hoogrentend		20%	
	High Yield	4%	8%	12%
	EMD HC	3%	6%	9%
	EMD LC	3%	6%	9%
	Totaal	(soft trigger 40%) 35%	45%	(soft trigger 50%) 55%

Rente-afdekking

Om het renterisico te beheersen dekt het Fonds het renterisico van de verplichtingen met 75% af, op basis van marktrente. Dit betreft een vaste renteafdekking. Er zijn wel signaleringen vastgesteld, die een moment in de tijd kunnen aangeven waarop de mate van renteafdekking in kwalitatieve zin opnieuw onderzocht kan worden, zonder dat hierbij een nieuwe ALM-studie (en derhalve een kwantitatief onderzoek) uitgevoerd hoeft te worden. De signaleringen betreffen:

- Het bereiken van een actuele (nominale) dekkingsgraad van 115% (5% boven ingeschatte invaardekkingsgraad). Doel: bekijken of de renteafdekking naar boven bijgesteld kan worden, om het effect van rentedalingen op de hoogte van de nominale dekkingsgraad te beperken waardoor de invaardekkingsgraad beschermd wordt;
- Het bereiken van een 20-jaars rente van 4,0%. Doel: afwegen of de kans dat de (nominale) rente daalt groter is dan de kans dat de (nominale) rente stijgt. Indien de kans op een daling, gelet op de ontwikkeling van bijvoorbeeld de inflatie a.d.h.v. de reële rente, groter wordt geacht is het mogelijk goed om de renteafdekking te verhogen;
- Bij het vaststellen van het beleggingsbeleid in het kader van de nieuwe pensioenregeling. Doel: bepalen of, vooruitlopend op het nieuwe beleggingsbeleid, een eerste stap kan/moet worden gezet met betrekking tot het niveau van de renteafdekking of curvepositie.

Het Fonds onderscheidt (looptijden)buckets. Het Fonds kent per bucket de normafdekking zoals vastgesteld is in de strategische renteafdekking van de rentegevoeligheid op de betreffende (looptijden)bucket af. Het Fonds neemt derhalve geen afwijkende curvepositie per (looptijden)bucket in.

Risicohouding

De risicohouding van het Fonds wordt vastgelegd door een VEV-range en een tracking error-range. Deze ranges zijn onafhankelijk van de dekkingsgraad. De bandbreedte van het VEV is naar aanleiding van de ALM-studie in 2014/2015 vastgesteld op 10% - 18%. Deze uitgangspunten uit de ALM-studie in 2014/2015 zijn in de ALM-studie van 2020 opnieuw getoetst en (her)bevestigd. De bandbreedte van de tracking error is op basis van de uitgangspunten zoals gebruikt voor de bepaling van de VEV-range in 2022 bepaald op 4,0% - 7,9%. In het jaarlijks op te stellen jaarplan beleggingen worden de VEV- en de tracking error-range verder verfijnd (smallere bandbreedtes).

Beleggingsrestricties

Het Fonds hanteert beleggingsrestricties. Op strategisch niveau liggen deze op het niveau van bandbreedtes ten aanzien van asset allocatie, VEV en tracking error. Ook gelden er restricties ten aanzien van credit rating, collateral management, leverage, verantwoord beleggen, tegenpartijen en andere risico's. De uitwerking hiervan staat jaarlijks in het jaarplan beleggingen en is onderdeel van de investment cases van de verschillende beleggingscategorieën.

Uitbesteding

De beleggingen ter uitvoering van het jaarplan beleggingen komen tot stand via uitbesteding aan derden die daartoe door het Fonds zijn gecontracteerd. Op deze wijze wordt optimaal gebruik gemaakt van de beschikbare deskundigheid, schaalvoordelen en flexibiliteit. De selectie van de fiduciair manager en de beoordeling van zijn prestaties vinden plaats op basis van objectieve criteria. De gemaakte afwegingen en de daarbij gehanteerde argumenten blijken uit een systematisch opgebouwd selectie- en evaluatiedossier. Voorts beschikt het Fonds over afdoende controlemechanismen om uitbestedingsrisico's te beheersen.

Kosten

Bij de uitvoering van het jaarplan beleggingen maakt het Fonds geen andere kosten dan die welke redelijk en proportioneel zijn in relatie tot de omvang en de samenstelling van het belegde vermogen en de doelstellingen van het Fonds.

Waardering

De beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde, aangepast met de daaraan toewijsbare vorderingen, schulden, transitoria en liquide middelen. Bij voorkeur wordt de beurswaarde als actuele waarde gehanteerd. Indien er geen beurskoers beschikbaar is, worden andere waarderingssystemen gehanteerd.

Nevenactiviteiten

Het Fonds ontwikkelt activiteiten die het in staat stellen zijn maatschappelijke functie – de verzorging van (gewezen) deelnemers voor de financiële gevolgen van pensionering, overlijden of arbeidsongeschiktheid op basis van solidariteit en collectiviteit – zo goed mogelijk uit te voeren.

Verantwoording

Het Fonds is zich bewust van de maatschappelijke rol die het als belegger vervult. Die rol dwingt het Fonds tot grote zorgvuldigheid in zijn handelen. Het Fonds is te allen tijde bereid verantwoording af te leggen over zijn beleggingsgedrag.

IV. Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het Fonds heeft in 2018 voor het eerst haar ESG-beleid vastgelegd in een separaat beleidsdocument. Het ESG-beleid is mede gebaseerd op de uitkomsten van het deelnemersonderzoek over dit onderwerp. In het deelnemersonderzoek dat in 2019 is uitgevoerd is wederom aandacht besteed aan maatschappelijk verantwoord beleggen, waarbij bekeken is of er bepaalde thema's zijn waar het Fonds in het beleid rekening mee moet houden. In 2021 zijn deze thema's en doelstellingen van het ESG-beleid verder uitgewerkt. Hieronder zijn de kernpunten uit het ESG-beleid weergegeven. Het volledige ESG-beleid is vastgelegd in een separaat stuk en wordt gepubliceerd op de website van het Fonds.

Het Fonds heeft voor ESG beleggen de volgende definitie en visie geformuleerd.

Definitie:

Het *ESG-beleid* geeft weer op welke wijze (hoe en waarom) bij het beleggen rekening wordt gehouden met milieu, sociale en governance-overwegingen (ESG-factoren).

Visie:

De visie van het Fonds is dat ESG beleggen bijdraagt aan haar langetermijndoelstelling (financiële doelstelling) en onderdeel is van haar fiduciaire taak (verantwoordelijkheid doelstelling).

Op basis van de visie en de investment beliefs heeft het Fonds de volgende uitgangspunten voor ESG beleggen gedefinieerd:

- Bij beleggingsbeleid-beslissingen is de ESG-impact onderdeel van de besluitvorming;
- Het fonds voert een ESG-beleid waarover verantwoording wordt afgelegd;
- Het fonds heeft ook aandacht voor de mogelijke negatieve consequenties die een (te) strikt ESG-beleid kan hebben op de omvang van het belegbaar universum en het kostenniveau.
- Het fonds gaat bij het vormgeven en implementeren haar ESG-beleid uit van de eigen intrinsieke motivatie en streeft niet naar een bepaalde positie in ranglijstjes ten opzichte van andere pensioenfondsen.
- Het beleid sluit waar mogelijk aan bij het beleid op maatschappelijk verantwoord ondernemen van Cosun.
- Het Fonds gelooft in een relatief aantrekkelijk risico-rendementsprofiel op de lange termijn voor bedrijven die goed presteren op criteria voor ESG (Environment, Social, Governance).
- Het ESG-beleid mag niet leiden tot een naar verwachting lager rendement op lange termijn.
- Het bestuur besteedt aandacht aan de kosten van implementatie van het ESG-beleid.
- Het Fonds richt zich primair op ESG-prestaties in het algemeen en heeft een klimaatambitie in het bijzonder.
- Het Fonds zoekt naar alternatieven die aansluiten bij de door de deelnemers als belangrijk aangemerkte Sustainable Development Goals (SDG's), welke eveneens passen bij de duurzaamheidsthema's vanuit de Cosun organisatie.
- ESG-factoren, ESG-risico's en de benoemde focus SDG's worden meegenomen in de bestuurlijke besluitvorming omtrent beleggingen, kwantitatief danwel kwalitatief. Het Fonds hecht er belang aan daar waar mogelijk te meten wat de impact is van het ESG-beleid op de fondsresultaten.
- Het Fonds geeft er de voorkeur aan dat de beheerders van de fondsen waarin het belegt UNPRI hebben ondertekend.

- Het Fonds legt over zijn ESG-beleggingsbeleid verantwoording af aan zijn stakeholders.
- Het Fonds is van mening dat ESG-beleggen een leerproces is dat nog niet volgroeid is, noch bij het eigen fonds noch in de markt van productaanbieders.

Het Fonds classificeert de pensioenregeling als een financieel product conform artikel 8 van de SFDR, zonder duurzame doelstelling en/of duurzame beleggingen in de zin van de SFDR.

In het ESG-beleid is beschreven:

- De governance aangaande het ESG-beleid (governance)
- De doelstelling van het ESG-beleid van het Fonds (beleid).
- Hoe het Fonds sturing wil geven aan het beleid (uitvoering).
- Hoe het Fonds verantwoording aflegt over het beleid (monitoring).

ESG wordt door middel van het gebruiken van verschillende instrument geïmplementeerd in de beleggingsportefeuille. Deze instrumenten zijn:

- ESG-integratie;
- Uitsluitingen
- Het uitoefenen van stemrecht;
- Engagement;
- Positieve impact.

Het Fonds houdt zoveel mogelijk rekening met algemeen aanvaarde ethische beginselen. Het Fonds werkt niet mee aan een beleggingstransactie die op grond van het internationale recht, verboden is. Dit houdt in dat het fonds zich onthoudt van een belegging:

- Indien daardoor strafbare of moreel verwerpelijke gedragingen worden bevorderd;
- Indien de belegging – zo zij zou worden verricht – in onmiddellijk verband staat met een schending van mensenrechten of fundamentele vrijheden.
- In bedrijven die controversiële wapens maken, onderhouden of verhandelen. Deze wapencategorie omvat landmijnen, clusterbommen, munitie met verarmd uranium en biologische, chemische of nucleaire wapens. Het pensioenfonds zal zich houden aan het verbod dat is opgenomen in het Wijzigingsbesluit financiële markten 2013.
- In bedrijven die het grootste gedeelte van hun omzet halen uit de productie, toelevering, distributie en/of verkoop van tabak en tabak gerelateerde producten.
- Beleggingen in financiële instrumenten uitgegeven door landen waarvoor een wettelijk besluit tot een handelsembargo door de EU (EU sanctielijst) of de VN (VN Veiligheidsraad Sanctielijst) is afgegeven. Eveneens worden beleggingen in financiële instrumenten (staatsobligaties, staatsgegarandeerde leningen en beleggingen in staatsbedrijven) van landen uitgesloten die:
  - Een score lager dan 35 hebben op de Environment Performance Index (Yale University) (schaal 0 – 100);
  - Behoren tot de top 10 (slechtste) landen op de Global Rights index (International Trade Union Confederation);
  - Aangemerkt worden als 'autoritaire regimes' (en score lager dan 4) op de Democracy Index (Economist Intelligence Unit) (schaal 0 – 10).

Alle drie thema's (Environment, Social en Governance) van ESG worden als belangrijk beschouwd. Binnen het ESG-raamwerk van het Fonds zijn naast de gangbare ESG-normen, op basis van het

deelnemersonderzoek van 2019, drie focus SDG's benoemd welke het Fonds wil bevorderen via haar beleggingsportefeuille:

1. SDG 3: Goede gezondheid en welzijn
2. SDG 7: Betaalbare en duurzame energie
3. SDG 12: Verantwoorde productie en consumptie.

Deze drie focus SDG's van het Fonds kunnen worden gekoppeld aan de thema's 'Klimaat' en 'Gezondheid & Welzijn'.

Om concreter te beoordelen of het Fonds succesvol is in het behalen van zijn ESG-ambitie en of bijsturing nodig is, is een aantal key performance indicatoren (KPI's) benoemd:

1. Elk jaar 2 beleggingscategorieën analyseren met betrekking tot de mogelijkheden om ESG-beleid te implementeren;
2. CO₂-uitstoot van de portefeuille gelijk of lager dan CTB;
3. Aandeel MSCI CCC-rating in de beleggingsportefeuille: <1%;
4. Maximale blootstelling in beleggingsportefeuille naar UNGC Fails: <1%;
5. De beleggingsportefeuille levert een positieve bijdrage op SDG's 3, 7 en 12 (voor zover meetbaar).

Breda, 14 februari 2023

P.W.M. van Veldhoven
Voorzitter

L.L. Gastelaars
Secretaris